

Examen HAVO 2024

tijdvak 1
maandag 6 mei
07.30 - 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage en een uitwerkbijlage.

Noteer alle antwoorden op de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 17 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 46 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 De maakbare mens komt eraan

- 3p 1 De tekst *De maakbare mens komt eraan* begint met een introductie in een kader.

Formuleer de hoofdgedachte van deze ingekaderde introductie.

Gebruik maximaal 20 woorden voor je antwoord.

De tekst kan na de ingekaderde introductie in vier delen worden onderverdeeld:

Deel 1 (alinea 1 t/m 6)

Deel 2

Deel 3

Deel 4 (slot)

- 1p 2 Welk tussenkopje past boven *Deel 1*?

- A bevorderen van de convergentie
- B nieuwe technologische wending
- C uitbreiding ingebouwde sensoren
- D wetenschappelijke en technische vernieuwingen

- 1p 3 Met welke alinea begint *Deel 3*?

- 1p 4 Met welke alinea begint *Deel 4*?

- 1p 5 Welke van de volgende woordcombinaties geeft het beste het verband tussen alinea 4 en alinea 5 weer?

- A belofte – doorbraak
- B techniek – feit
- C verleden – toekomst
- D verwachting – realiteit

- 3p 6 De openingszin van alinea 6 is: *‘Daan Bouwman is geen al te gek voorbeeld.’* Leg uit waarom Daan Bouwman in dit tekstgedeelte *‘geen al te gek voorbeeld’* genoemd wordt. *Gebruik maximaal 20 woorden voor je antwoord.*

- 2p 7 Wat hield volgens alinea 6 het *‘sociale ontwikkelingsideaal’* in zoals dat vroeger gezien werd?

- 2p **8** De slotzin van alinea 8 noemt het boek *‘Leven als bouwpakket’*.
Citeer twee zinsgedeeltes uit alinea 6 van elk maximaal 15 woorden waarin het idee van *‘leven als bouwpakket’* ook uitgedrukt wordt.
- 1p **9** Benoem het verband tussen alinea 8 en alinea 9 met één woord.
- 2p **10** Alinea 9 begint met *‘Een concrete situatie: ...’*
Leg uit wat de situatie duidelijk moet maken.
Gebruik maximaal 15 woorden voor je antwoord.
- 1p **11** In alinea 10 staat: *‘... dat wij voortaan het vanzelfsprekende onderscheid moeten loslaten dat we nu nog maken tussen zaken als mens en machine, gevoel en verstand, schuld en onschuld.’*
Wat maken de voorbeelden die daarna volgen duidelijk hierover?
A De invloed van de mens op zijn eigen handelen neemt af.
B De invloed van de mens op zijn eigen handelen neemt toe.
C De invloed van het denken wordt belangrijker dan het handelen.
D De invloed van het handelen wordt belangrijker dan het denken.
- 1p **12** De voorlaatste zin van alinea 10 eindigt met: *‘wie heeft dan schuld, ...?’*
Wat zou een passend einde zijn voor deze zin?
A en hoe lang kan dat nog doorgaan?
B en wie zorgt dat het weer goed komt?
C hij of zijn buurman?
D hij of zijn vrouw?
- 1p **13** De tekst wijst meermaals op mogelijke onverwachte en onwenselijke gevolgen van de nieuwe technieken.
Welk mogelijk onwenselijk gevolg wordt duidelijk uit het voorbeeld in alinea 12?
- 4p **14** Noem twee kenmerken van de *wet sensor* van Daan Bouwman (uit de ingekaderde introductie) en twee kenmerken van de *wet sensor* uit alinea 12.
De verschillen tussen de twee sensoren moeten duidelijk worden uit de genoemde kenmerken.

- 1p 15 In alinea 13 komt techniekfilosoof Marianne Boenink aan het woord.
Met welke term kan de toon van haar woorden het beste aangeduid worden?
- A beschuldigend
 - B enthousiast
 - C ironisch
 - D terughoudend
- 1p 16 Welke van onderstaande uitspraken geeft het beste het tekstdoel weer van de tekst *De maakbare mens komt eraan*?
- De schrijver wil
- A de NBIC-convergentie onder de aandacht van het publiek brengen.
 - B de stand van zaken bij de NBIC-convergentie bespreken.
 - C voorkomen dat de ontwikkelingen bij de NBIC-convergentie doorgaan.
 - D waarschuwen voor de gevaren van de NBIC-convergentie.
- 1p 17 Hoe kan de stijl van de tekst het beste getypeerd worden?
- A afstandelijk
 - B emotioneel
 - C negatief
 - D zakelijk

Tekst 2 Laat sporters sporten

- 19p 18 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 190 woorden van de tekst *Laat sporters sporten*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- Welk verschijnsel aan de orde wordt gesteld en welk oordeel de schrijver daarover velt;
- Welke argumenten de schrijver aanvoert voor zijn mening;
- Welke oplossing de schrijver ziet met de bijbehorende motiveringen;
- Welke Olympische visie ten grondslag ligt aan sport.